

Liedon Tarvasjoen Tyllin teollisuusalueen laajennus – kaavahankkeen luontoselvitys

Ympäristökonsultointi Jynx Oy

Kuivunut korpipainanne alkukeväästä. Kuva: Hannu Klemola

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Menetelmät	3
3. Tulokset	4
3.1. Kohteen yleiskuvaus	4
3.2. Lakikohteet ja muut arvokkaat luontokohteet	4
3.2.1. Luonnonsuojelulain suojellut luontotyytit ...	4
3.2.2. Metsälain kohteet	4
3.2.3. Vesilain kohteet	4
3.2.4. Muut arvokkaat luontokohteet	4
3.3. Uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat kasvilajit sekä huomiolajit	6
3.4. Uhanalaiset luontotyytit	6
3.5. Metsokohteet	6
3.6. Liito-oravatarkastelu	6
4. Pesimälinnusto	6
5. Muita lajiryhmiä	7
Yhteenveto	7
Lähteet	8
Liitekarttakuva 1.	9

1. Johdanto

Tässä selvityksessä tarkastellaan Liedon Tarvasjoen Tyllin teollisuusalueella sijaitsevan kaavakohteen luontoarvoja. Selvityskohde sijaitsee Tarvasjoen taa-jamassa valtatie 10 pohjoispuolella ja sen pinta-ala on 35,6 ha. Liedon kunta tilasi työn alkuvuodesta 2022 Ympäristökonsultointi Jynx Oy:ltä. Osalla kohteesta on aiempi luontoselvitys vuodelta 2014. Vuoden 2022 selvityksen maastotyöt tehtiin maaliskuisen ja elokuun välisenä aikana. Maastotyöt ja raportin tekivät Hannu Klemola ja Arto Kalpa Ympäristökonsultointi Jynx Oy:stä. Selvityksen taiton laati Pinja Toivio. Maastokäyntejä tehtiin yhteensä yhdeksän ja ne kestivät tunnista kolmeen tuntiin.

2. Menetelmät

Kohdealueelta selvitettiin ensisijaisesti:

- Luonnonsuojelulain 29 §:n mukaiset suojellut luontotyytit
- Metsälain 10 §:n nimeämät erityisen tärkeät elinympäristöt
- Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset luontotyytit ja 3 luvun 2 §:n luvanvaraiset purot
- Uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien kasvilajien (LSL 46 § ja 47 §) esiintymät
- Myös huomionarvoiset kasvilajit
- Uhanalaiset luontotyytit (Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö 2018)
- Luonnon monimuotoisuuden tai maisemallisten arvojen säilymisen kannalta arvokkaat kohteet
- Erikoiset luonnonmuodostumat ja niiden yhdistelmät
- Valtakunnalliset METSO-kriteerit täyttävät metsäkuviot (Syrjänen ym. 2016)
- Pesimälinnusto
- Havainnot nisäkkäistä, sammakkoeläimistä ja hyönteisistä
- Arvio ja mahdolliset havainnot liito-oravasta kohteella

Kuva 1. Selvityskohteen raja.

3. Tulokset

3.1. Kohteen yleiskuvaus

Selvityskohde on kokonaisuudessaan tehokkaasti hoidettua talousmetsäaluetta. Kohdealueen maasto on hyvin tasaista ja metsiköt pääosin melko nuoria, puusto ei ole juuri millään kuviolla yli 50-vuotiaista. Puusto on hyvin tasaikäistä sekä tasarakenteista ja kohteen yleisilme on hyvin monotoninen. Paikoin on harvennusta odottavaa tiheää mäntytaimikkoa tai nuorta kasvatusmetsikköä. Toisaalla on hieman vartuneempaa harvennettua sekametsäisempää kuviota. Myös hakkuuaukkoja on (kannosta laskettu vuosilustoja reilu 50 kpl). Lahopuustoa ei ole kohteelle ehtinyt juuri muodostumaan lyhyen kiertoaajan takia. Vain jokunen tuulenkaatopuu löytyy alueelta. Kohteen kasvillisuustyyppinä on tuore tai kuivahko kangas. Kohteen kaakkoisosassa on ojitettu entinen korpinen painanne. Pääpuulajit kohteella ovat mänty, kuusi ja koivut. Paikoin tavataan jokunen haapa ja korpinotkelmassa esiintyy terva- ja harmaaleppää. Metsäalueen kasvilajisto on enimmäkseen melko niukan yksipuolista. Alueella kulkee joitakin ajouria ja polkuja ja oja ja sen vieressä on laajahko teollisuusalue tiestöineen.

3.2. Lakikohteet ja muut arvokkaat luontokohteet

3.2.1. Luonnonsuojelulain suojellut luontotyytit

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulain 29 §:n mukaisia suojeltuja luontotyypppejä.

3.2.2. Metsälain kohteet

Selvitettävällä alueella ei löytynyt metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Hieman metsälain kohteita muistuttaa kaakkoisosan korpinen alue, mutta se on ojitettua, kriteerit eivät täyty ja kasvilajisto ei ole riittävän tyypillistä.

3.2.3. Vesilain kohteet

Selvitysalueella ei tavattu vesilain kohdetta.

3.2.4. Muut arvokkaat luontokohteet

Selvityskohteen kaakkoisosassa on korpinen alue (kuva 3 ja liitekarttakuva 1), joka on ojitettua ja lajisto siten osittain epätyypillistä. Alue muistuttaa heinä- ja ruohokorpiä. Puuston muodostavat pääosin

Kuva 2. Selvityskohde on tasaista talousmetsäaluetta (6.8.2022).

koivu sekä kuusi. Lisäksi tavataan jokunen mänty ja harmaaleppääkin esiintyy siellä täällä. Pensaslajeja ovat korpipaatsama ja pajut. Aluskasvillisuuden valtalajeja ovat metsäalvejuuri, metsäkorte, kastikat ja muut heinät. Yleisiä ovat myös kurjenjalka, suoputki, suo-orvokki, terttualpi, matarat, lillukka, metsätähti ja paikoin hiirenporras. Korpimaisen kohteen kaakkoispäässä, joka on voimakkaimmin muuttunut ja

kuivunut, esiintyy myös tervaleppää. Täällä tervaleppä pönnkājuurineen kasvaa usein selvästi korkeammilla mäntäillä. Aluskasvillisuus on melko niukkaa ja aukkoista. Entisillä, kuivuneilla rimpipinnoillakin (mätäspintojen lisäksi) kasvaa harvakseltaan mm. käenkaalia, suo-orvokkia ja metsäalvejuurta. Korpisen alueen eteläreunalla juuri selvitysalueen rajalla kasvaa kaksi lehtikuusta.

Kuva 3. Korpinen alue selvityskohteen kaakkoisosassa (6.8.2022).

3.3. Uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat kasvilajit sekä huomiolajit

Kohteella ei tavattu uhanalaisia kasvilajeja.

3.4. Uhanalaiset luontotyypit

Selvitysalueen laajimpana luontotyyppinä ovat tuoreet kankaat. Nämä on määritelty uusimmassa, vuoden 2018 uhanalaistarkastelussa ryhmätasolla vaarantuneiksi (VU) luontotyypeiksi. Selvityskohteen tuoreet kankaat voidaan pääosin määrittää alatyypinä nuoriksi tuoreiksi kankaiksi (puuston keski-ikä alle 40 vuotta). Nämä ovat koko maassa määritelty vaarantuneiksi (VU) luontotyypeiksi. Kohteella on myös nuoria kuivahkoja kankaita. Nämä ovat Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisia (EN). Tällä selvityskohteella näiden metsäluontotyyppien laatuksiteerit eivät kuitenkaan täyty miltään osin (mm. luonnontilaisuus, rakenne, lahoppuusto ja vesitalous), eikä selvitysalueen metsiköillä siten ole tässäkään mielessä erityisiä luontoarvoja.

3.5. Metsokohteet

Selvityskohteelta ei löytynyt Metso-kriteerit täyttäviä kohteita.

3.6. Liito-oravatarkastelu

Selvityskohteella ei havaittu merkkejä liito-oravasta. Tarkastelualueella käytiin lajin esiintymisen selvittämiseksi erityisesti maalishuhtikuun aikana, jolloin maassa oli vielä lunta ja lajin havainnointiin parhaat mahdollisuudet. Lajista ei tullut kuitenkaan yhtään näkö- tai papanahavaintoa. Kohteen isompien kuusten ja lehtipuiden alta etsittiin jätöksiä, mutta merkkiä lajista ei löytynyt. Alueelta puuttuvat järeät kolohaavat ja muutkin kolopuut, jotka loisivat edellytyksiä lajin esiintymiselle alueella. Pääosa metsistä on nuoria talousmetsiä tai varsin harvapuustoisia varttuneempia metsäkuvioita. Alueen länsireunalla on selvitysalueen ja hakkuuaukon reunalla kymmenkunta isompaa haapaa ja yksittäisiä haapoja on myös teollisuusalueen reunoilla, mutta näistä ei löytynyt siis merkkejä liito-oravista ja vain yhdessä haavassa oli näkyvä tuore tikankolo.

4. Pesimälinnusto

Alueen metsien pesimälinnusto on seudulle tavanomaista ja viereinen Tyllin teollisuusalue ja sen maankäyttö on tuonut oman lisänsä lajistoon. Pesimälajistoon kuuluvat sepelkyyhky, lehtokurppa, käpytikka, närhi (NT), varis, tali-, kuusi- ja sinitäinen, musta-, kulo- (1), laulu- ja punakylkirastas, puukiipijä (1), hippiaäinen, peippo, hemppo (2), vihervarpunen, västäräkki (NT, silmälläpidettävä), leppälintu, rautiainen, punarinta, mustapääkerttu (2), hernekerttu (3), harmaasiippo, pajulintu, tiltalti (4), pikkukäpylintu ja keltasirkku. Myös urpiainen havaittiin huhtikuussa, mutta havainto voi koskea muuttomatalla ollutta lintua, mutta pesintäkin on mahdollista.

Teollisuusalueen rakennuksissa pesi lisäksi noin 6 paria räystäspääskyä (EM, erittäin uhanalainen) ja useita pareja haarapääskyä (VU, vaarantunut), mutta tämä alue ei siis kuulunut selvitysalueeseen.

Töyhtötiaisia (VU, vaarantunut) tavattiin kahdella reviirillä, mikä on ilahduttavaa sillä laji on taantunut.

Lisäksi alueella tavattiin kangaskiurun (NT, silmälläpidettävä) reviiri, sillä laji suosii hiekkakuoppia, soranottoalueita ja muita avoimia hiekka- ja kivimaakenttiä, joissa puusto ei ole kehittynyt tai se on hyvin matalaa. Pesä lienee teollisuusalueella tai hakkuuaukoilla.

Kohteella havaittiin myös korppeja, ylilentäviä kurkia, kiuruja (NT) ja naakkoja sekä tervapääskyä (EN, erittäin uhanalainen), mutta nämä eivät pesi itse selvitysalueella. Myös kana- (NT, silmälläpidettävä) tai varpushaukan ääntä kuultiin alueen lounaiskulmassa maaliskuun lopulla, mikä voi viitata mahdolliseen pesintään lähialueella. 19.5. nähtiin myös keltavästäräkki teollisuustonttien maakasoilla, mutta sekin koskenee muuttomatalla ollutta lintua. Myös kehrääjä kuultiin valtatie itäpuolelta, joten laji pesii lähistöllä.

Moni em. pesimälajeista on arvioutu uhanalaisiksi tai silmälläpidettäväksi lajiksi, mutta arvion perusteena on aleneva kannankehitys, ei välttämättä lajin harvinaisuus ja osa lajeista jopa tarvitsee ja hyötyy ihmisen muokkaamasta ympäristöstä.

5. Muita lajiryhmiä

Kohteella nähtiin sammakkoeläimistä rupikonna, joi-
ta oli liikkeellä sateen jälkeen runsaasti Liedon alueel-
la. Alueen vetisimmät ojat tarkastettiin mahdollisen
kudun varalta, mutta minkään sammakkoeläimen
kutua ei kohteelta löytynyt. Hyönteisistä mainitta-
koon idänlehtikuoriainen, amiraaliperhonen, sitruu-
naperhonen, lanttuperhonen, nokkosperhonen, suru-
vaippa, ruskoukonkorento, ruskohukankorento.

Alueella liikkuu luonnollisesti myös valkohäntä- ja
metsäkauriita, rusakoita ja muita tavallisia liikkuvia
nisäkkäitä kuten kettuja, oravia ja hirviä.

Lepakoista tavattiin yksi pohjanlepakko, joka saalisti
rakennusten ja metsänreunan tuntumassa, mutta itse
selvityskohteella lepakoita tai niille sopivia lisäänty-
mis- tai levähdyspaikkoja ei tavattu.

Yhteenveto

Selvitysalueelta ei löytynyt luonnonsuojelulain mu-
kaisia luontotyyppejä eikä metsälain tai vesilain
kohteita. Selvitysalueella ei tavattu eikä siltä ole
myöskään ennestään tietoa uhanalaisista kasvila-
jeista. Uhanalaisia luontotyyppejä kohteella edusta-
vat metsäluontotyypeistä tuoret ja kuivahkot kan-
kaat. Koska kohteen metsiköt ovat olleet normaalissa
metsätaloustyössä, näille luontotyypeille asetetut
laatukriteerit eivät kuitenkaan täyty. Liito-oravista
ei kohteella tullut mitään havaintoja tämän selvityk-
sen aikana. Pesimälinnustossa tai muussa lajistossa
ei ollut sellaisia lajeja, joita tulisi erikseen huomioi-
da alueen kaavoituksessa. Yleisesti on suositeltavaa
säästää varttuneemman metsän kuviot ja suuremmat
haavat ja kohdistaa mahdollinen rakentaminen nu-
oriin talousmetsiin. Kohteella runsaslajisimpana ja re-
hevimpänä osa-alueena erottuu kaakkoisosan kuivu-
nut korpinen painanne. Myös tämä voidaan säästää,
jos mahdollista, mutta mitään lakeihin perustuvaa
velvoitetta tähän ei ole. Koko selvityskohde sopii siten
käytännössä hyvin teollisuusalueen laajennusraken-
tamiseen.

Kuva 4. Tyllin alueen varttuneempaa sekametsää.

Lähteet

Hyvärinen, Esko; Juslén, Aino; Kemppainen, Eija; Uddström, Annika; Liukko, Ulla-Maija (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. ja Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo. Helsinki.

Kontula, T. ja Raunio, A. (toim.). 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1 - tulokset ja arvioinnin perusteet. Osa 2 - luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5/2018. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.

Matikainen, J. 2014: Tarvasjoen Tyllin itäosan asemakaava-alueen luontoarvojen perusselvitys 2014. Suomen Luontotieto Oy.

Meriluoto, M. ja Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Tapio.

Pääkkönen, P. ja Alanen, A. 2000: Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Ryttäri, T., Kalliovirta, M. ja Lampinen, R. (toim.) 2012: Suomen uhanalaiset kasvit. 384 s. Helsinki, Tammi.

Syrjänen, K. ym. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.

Liitekarttakuva 1.

Kartassa vihreällä rajauksella merkitty kuivunut korpipainanne.

